

[Haugberg.]

kan slaa sig sammen om at oprette en Friskole, idet de Krav, der stilles til Personer, som ønsker at oprette en Friskole, er saa smaa, at de ingen reel Betydning har. Jeg synes, at de Tilskud, der her er Tale om at yde, er saa store, at det vil kunne skade Friskolen, idet der kan kastes en Mistanke paa Mennesker, der virkelig er særlig interesserede; man vil kunne sige om dem, at det ikke er af særlig Interesse de ønsker en Friskole oprettet, men af ganske andre Grunde.

Jeg nævnte i denne Forbindelse Forømmelserne. Jeg erklærer mig enig i de Udtalelser, den højtærede Undervisningsminister fremsatte herom, men det forrykker ikke den Kendsgerning, at det kan blive en meget alvorlig Sag i den offentlige Skole. Det kan det aldrig blive i Privatskolen, og det kan ikke nægtes, at de, der vil Privatskolen til Livs, deri kan finde Stof til et meget vægtigt Angreb mod disse Skoler.

Naar man stiller saadanne Betingelser som dem, Lovforslaget rummer, mener jeg, at ikke blot Friskolen er daarligt tjent dermed, men ogsaa Samfundet. Jeg kan heller ikke komme bort fra den Betragtning, at jo større Tilskud Staten yder, des strengere Betingelser maa den stille, og des større Krav maa den for sin egen Skyld have paa at faa konstateret, om Tilskuddene nu ogsaa anvendes paa en saadan Maade, at Skolen stræber efter at naa det Maal, som er den offentlige Folkeskoles. Og jeg føjer til, at dersom Friskolen gør dette, vil den staa meget stærkt, for jeg gaar ud fra, at den ikke har noget at skjule, og jo mere Tilsyn der er, jo mere Besked der gives om Tilskuddenes Anvendelse, des stærkere vil den staa. Ja, hvis man muligvis anvender dem paa en bedre Maade, end de anvendes i den offentlige Skole, vil det blive en Reklame for Friskolen. Og skulde det vise sig, at Friskolen ikke anvender Tilskuddene paa den Maade, som Forudsætningen har været, finder jeg det meget rimeligt, at Staten har saa meget Indseende dermed, at den kan afsløre dette.

Den højtærede Undervisningsminister udtalte, at naar de Mennesker, hvis Børn gaar i Friskole, betaler fuld Skat, vilde det være urimeligt ikke at støtte dem. Jeg maa føje til, at naar Friskolens Folk betaler fuld Skat, hvoraf en Part jo som andre Skatter gaar til den offentlige Skoles Vedligeholdelse, har de ogsaa den fulde Ret til at sende deres Børn i den offentlige Skole; det kan man dog ikke se bort fra. Men jeg

sagde for øvrigt ikke i mit første Indlæg, at der ikke burde ydes Tilskud; jeg er blot bange for, at Tilskuddet har naaet en saadan Højde, at det skader Friskolen. Det har slet ikke været Meningen, at Tilskuddet skulde være af saadant Omfang, idet der dog trods alt i Grundlovens § 83 staar, at Forældre og Værger har Ret til at faa deres Børn privat undervist, naar de selv sørger derfor, og i dette, at de selv sørger derfor, ligger bl. a., at de ogsaa selv skal betale en væsentlig Del af, hvad denne Undervisning koster.

Jeg er ganske indforstaaet med, at det er i Overensstemmelse med dansk Aand og Tankegang, at disse Friskoler bestaar, men jeg tror, de bør bestaa under de Forhold, vi hidtil har kendt, og jeg mener, at der fra Forældrenes Side maa ydes et saa stort økonomisk Offer, at det derigenem dokumenteres, at en virkelig Idealisme og Interesse er til Stede.

Jeg har paa mit Partis Vegne sagt, at jeg gerne vil være med til en hensynsfuld Behandling af Friskolen, og det staar jeg ved, og jeg vil føje til, at det er mit Haab, at vi kan naa til Enighed i Udvalget. Vi gaar ikke ind i Arbejdet i Udvalget for paa nogen Maade at fravige de gamle Principer, der er raadende i vort Land paa dette Omraade, men vi gaar ogsaa ind for at bevare disse Skoler under den Synsvinkel, hvorunder de hidtil har levet og virket.

Karl Olsen: Jeg vil gerne sige den højtærede Minister Tak for Tilsagnet om at tage under Overvejelse de Tanker, jeg førte frem om Nedsættelse af en Kommission til at undersøge den private Eksamensskoles Forhold i det hele taget. Den højtærede Minister harcelerede over, at jeg havde anvendt Udtrykket: hurtig Handling i Forbindelse med Kommissionen. Jeg tror, den højtærede Minister er klar over, at det, jeg i første Række tænkte paa, var Lønnings- og Pensionsforholdene for de Mennesker, der er ansat under denne særlige Skoleform. Der har været Vanskeligheder i Forvejen baade med Lønningsproblemet og med Pensionsproblemet, og naar nu Stigningen kommer for de tilsvarende Lærertilskud og Pensioner i Stat og Kommune, er det givet, at den private Gymnasieskole bliver stillet ualmindelig slet, og at det vil faa de Konsekvenser, jeg nævnte i mit første Indlæg. Men jeg understreger, at det, mit Parti er interesseret i, er en Kommission, der — uafhængigt af den Ordning, der selvfølgelig maa komme hurtigt, efter at Lønningsloven er vedtaget — foretager